

STRUČNÁ HISTORIE

V LISTOPADU 2007 rozhodl v rozsudku „*D. H. a ostatní proti České republice*“ Velký senát Evropského soudu pro lidská práva, že jsou romští žáci v českém vzdělávacím systému diskriminováni.

Stížnost podala skupina osmnácti mladých Romů z Ostravy, kteří byli jako děti umístěni do zvláštních škol pro žáky s mentálním postižením. Romové tak byli nadměrně zařazováni do škol, které nabízely upravené vzdělávací programy, což je následně omezovalo v jejich dalším vzdělání a zaměstnání.

Výbor ministrů Rady Evropy odpovídá za spolupráci s členskými státy na zajištění naplňování rozsudků Evropského soudu pro lidská práva. Výbor opakovaně poukazuje na nedostatky v přijatých opatřeních České republiky vzhledem k rozsudku D. H. Také další organizace – místní romské rodičovské organizace, české a zahraniční lidskoprávní neziskové organizace, Evropská komise a Kancelář veřejného ochránce práv – pokračují ve snaze přesvědčit vládu, aby podnikla potřebné kroky ke zlepšení. Všichni se shodnou, že i deset let po rozsudku D. H. čelí čeští Romové diskriminaci a segregaci ve školách.

(pokračování na další straně)

2007–2011: CHYBNÉ ZAČÁTKY

DUBEN 2009

V první reakci na rozsudek D. H. připravila vláda koncept Národního akčního plánu inkluzivního vzdělávání (NAPIV). Cílem NAPIVu bylo ukončit přetrvávající praxi segregace romských žáků. Rada ministrů shledala původní návrh nedostatečným.

BŘEZEN 2010

Reakcí proti rozsudku D. H. mezi učiteli pracujícími s dětmi se speciálními potřebami bylo založení Asociace speciálních pedagogů (ASP).

ČERVENEC 2010

Po vzniku středopravé koalice ustoupila vláda od reforem vzdělávání navržených v NAPIVu a snížila počet zaměstnanců ministerstva školství. Viktor Hartoš, pracovník ministerstva, který byl oficiálně zodpovědný za agendu rovného přístupu ke vzdělání, rezignoval v říjnu. Ve svém vyjádření uvedl, že „neproběhla žádná skutečná snaha přispět k řešení závažného celospolečenského problému, ale spíše tendence spokojit se s jeho formálním řešením.“

2012–2014: NOVÝ ZAČÁTEK

ČERVEN 2012

Kvůli nejasnostem ohledně statusu NAPIVu, který byl vzhledem k nedostatečnému dopadu ostře kritizován, vyzval Výbor ministrů české úřady k vytvoření nového akčního plánu. Byl vypracován nový upravený plán opatření s názvem „Rovné příležitosti“. Stanoveným cílem byla „postupná klesající tendence počtu romských žáků v těchto programech až k dosažení odpovídajícího poměru vůči poměru počtu romských žáků k běžné populaci.“

ZÁŘÍ 2012

Veřejný ochrance práv zveřejnil první celostátní údaje o etnickém složení žáků bývalých zvláštních škol, kde se ukázalo, že okolo 32 % žáků těchto škol byli Romové. V jednom regionu se jednalo až o 47 % žáků.

Následně Česká školní inspekce začala sbírat etnický členěná data, čímž byla poprvé získána přesná čísla o romských dětech ve školském systému. Proti sběru etnických dat silně protestovala ASP a její spolupracovníci.

ZÁŘÍ 2013

Byly zavedeny nové testy pro hodnocení lehkého mentálního postižení s cílem odstranit jejich diskriminující přístup.

2015–2017 DALŠÍ NOVÝ ZAČÁTEK

DUBEN 2015

Zpráva Amnesty International **Chce to více snahy: Etnická diskriminace romských dětí v českých školách** dokumentuje přetrvávající segregaci romských dětí ve školách.

ZÁŘÍ 2016

V platnost vstoupil nový školský zákon schválený parlamentem v roce 2015. Nový zákon udělal významný krok směrem k inkluzivnímu vzdělávání tím, že stanovil, že žákům se speciálními potřebami má být poskytnuta odpovídající podpora v běžných školách. Vláda také schválila vyšší finanční podporu pro zabezpečení dalších zaměstnanců potřebných ve výuce.

Nejnovější data ukazují, že romští žáci jsou stále ve velké míře vzděláváni jako děti s lehkým mentálním postižením (30,6 % ve školním roce 2015/2016 a 30,9 % ve školním roce 2016/2017).

ČERVEN 2011

Rezignovala skupina šedesáti učitelů, psychologů, lékařů a dalších expertů, kteří pracovali jako poradci na vzdělávacích reformách, s tím, že vládě chybí politická vůle věnovat se agendě inkluzivního vzdělávání.

ZÁŘÍ 2011

Vláda oznámila plán zavřít základní školy praktické, od něhož následně ustoupila poté, co tisíce lidí podepsaly petici, kterou zorganizovala Asociace speciálních pedagogů.

ČERVEN 2014

Výbor ministrů Rady Evropy vznesl námítky vůči efektivitě systému testování.

ZÁŘÍ 2014

Evropská komise zahájila proti České republice řízení pro porušení povinnosti kvůli diskriminaci romských žáků a nedodržování evropského práva. Řízení souvisí s článkem 21 (1) Listiny základních práv EU a Směrnicí o rasové rovnosti, které zakazují jakoukoliv diskriminaci, včetně rasové a etnické a také diskriminaci v přístupu ke vzdělávání.

SRPEN 2017

Česká ombudsmanka ve zprávě o lidských právech vyjádřila znepokojení, že segregace romských žáků de facto přetrvává, a to navzdory tomu, že ve školském zákoně z roku 2015 jsou garantována podpůrná opatření pro žáky se speciálními potřebami v běžných školách.